

Aanbesteden

Vanaf 1 januari 2004 moet een externe accountant lokale overheden controleren op de juiste toepassing van de aanbestedingsregelgeving. Een korte routebeschrijving in een doolhof van richtlijnen en drempelwaarden.

ARMAND DOGGEN*

Verplichte aanbestedingsregels gelden vaak voor overheden of daarmee gelijk te stellen instellingen. Het is niet altijd in een oogopslag duidelijk of er regels van toepassing zijn.

De regels zijn divers (mondiaal, Europees en nationaal) en verschillen bovendien per activiteit. Zo zijn er uiteenlopende aanbestedingsregels voor de 'aanschaf' van bouwwerken, leveringen en diensten. Maar ook dan kunnen zich nog complicaties voordoen, want sommige activiteiten zouden onder verschillende regels kunnen worden gebracht en dan rijst de vraag: welke regel toe te passen?

Op Europese Unie-niveau tracht men te komen

tot uniforme regels voor alle aanbestedingen van bouwwerken, leveringen en diensten, boven een zogenaamd drempelbedrag. Dit bedrag kan verschillen en dat leidt regelmatig tot verwarring (zie kader 'Drempelwaarden (2002-2003)').

Opdrachten

Bij opdrachten onder de Europese drempelbedragen is aanbesteding niet verplicht. Op basis van uitspraken van de Europese Commissie moeten zulke opdrachten echter wel worden gepubliceerd, zodat ze voldoende bekend zijn.

Levering en diensten

Boven de genoemde drempelbedragen moeten overheden aanbesteden conform de richtlijnen voor leveringen (93/36 EEG) en diensten (92/50 EEG, gewijzigd 97/52 EEG). Bij die drempelwaarde moet worden uitgegaan van de totale waarde van een opdracht (ook als die in 'percenten' is verdeeld), inclusief opties. Voor opdrachten van bepaalde en onbepaalde duur gelden nog specifieke waardebepalingsregels.

Bouwwerken

De aanbesteding van bouwwerken is wat diffuser geregeld. In Nederland kennen we gereglementeerde en ongereglementeerde aanbestedingen. Van die eerste is sprake als er een uniform aanbestedingsreglement (UAR) op van toepassing is verklaard. De rijksoverheid, lokale overheden en gesubsidieerde of bestuurlijk beïnvloede instellingen moeten dus Europees aanbesteden - al dan niet verplicht conform een UAR - als de geschatte bouwsom (exclusief BTW) een drempelbedrag te boven gaat.

De grens voor verplicht Europees aanbesteden ligt voor overheden op ruim € 6,2 miljoen. Voor instanties en instellingen die voor meer dan vijftig procent worden gesubsidieerd of bestuurlijk beïnvloed door de overheid ligt de

Verplichting tot aanbesteding van een bouwwerk?

	Werk tot 5 miljoen SDR ex BTW*	Werk vanaf 5 miljoen SDR ex BTW
Particuliere Opdrachtgever	Nee	Nee
Lokale overheid (onder andere provincie, gemeente, waterschap)	- Nee - Ja, indien toepassing UAR 2001 door die overheid als beleid is vastgesteld	Ja, conform richtlijn Werken
Rijksoverheid	Ja, conform UAR 2001**	Ja, conform UAR-EG 1991
Door (rijks-)overheid gesubsidieerde of bestuurlijk beïnvloede particuliere instellingen, concessies van openbare werken en opdrachten van concessiehouders	- Nee, tot 5 miljoen euro - Ja, als de subsidiegever heeft bepaald dat de instelling bouwwerken conform het UAR 2001 moet aanbesteden	Ja, vanaf 5 miljoen euro, conform richtlijn Werken

* Tegenwaarde 5 miljoen SDR is € 6.242.028 (Per 1 januari 2004 worden nieuwe drempelwaarde vastgesteld. Deze zijn te vinden op www.acabenu.nl, rubriek 'regelgeving' onder 'drempelwaarden'.)

** Uitsluitend de ministeries van Defensie, Verkeer en Waterstaat en VROM. Andere ministeries kunnen wel vrijwillig het UAR-EG 1991 of het UAR 2001 toepassen.

of niet

grens op € 5 miljoen. Voor concessies van werken - een concessie is een overeenkomst waarbij als tegenprestatie voor de realisatie van een bouwwerk het recht tot exploitatie van dat bouwwerk wordt verkregen - geldt hetzelfde drempelbedrag.

De nationale aanbestedingsreglementsvariant is het UAR 2001. Deze wordt gebruikt bij aanbestedingsprocedures onder de Europese drempelbedragen voor werken. De Europese variant is het UAR-EG 1991, dit is de omzetting in nationale regelgeving van de Europese richtlijn Werken. De ministeries van Defensie, Verkeer en Waterstaat en VROM hebben zich verplicht om bouwwerken altijd conform hetzij de nationale, hetzij de Europese UAR-variant aan te besteden, ook werken die niet onder de werking van de richtlijn Werken vallen. Andere overheden en eerdergenoemde instanties en instellingen zijn verplicht Europees aan te besteden wanneer de geschatte bouwsom het drempelbedrag overschrijdt. Zij kunnen er daarbij voor kiezen om in plaats van de richtlijn Werken het UAR-EG 1991 toe te passen. Voordeel daarvan is dat daarin de gehele procedure is geregeld, in tegenstelling tot in de richtlijn. In 2004 zal het UAR 2001 worden aangepast, vooruitlopend op nationale wetgeving die in 2005/2006 wordt verwacht. ■

Noot

* Armand Doggen is directeur van Adviescentrum Aanbestedingen B&U.

Drempelwaarden (2002-2003)

Overzicht van de drempelwaarden voor het publiceren van aanbestedingen in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (euro's, exclusief BTW).

WERKEN

Alle overheden*	€ 6.242.028
Concessies en projecten met > vijftig procent subsidie	€ 5.000.000
Nutsbedrijven	
Telecommunicatie	€ 5.000.000
Gas, warmte, olie, vaste brandstoffen en vervoer per trein	€ 5.000.000
Andere nutssectoren*	€ 6.242.028

LEVERINGEN (VAN PRODUCTEN)

Centrale overheid*	€ 162.293
Andere overheden* (onder andere gemeenten)	€ 249.681
Nutsbedrijven	
Telecommunicatie	€ 600.000
Gas, warmte, olie, vaste brandstoffen en vervoer per trein	€ 400.000
Andere nutssectoren*	€ 499.362

DIENSTEN

Centrale overheid*	€ 162.293
Andere overheden*	€ 249.681
O&O en telecommunicatiediensten	€ 200.000
Nutsbedrijven	
Telecommunicatie	€ 600.000
Gas, warmte, olie, vaste brandstoffen en vervoer per trein	€ 400.000
Andere nutsbedrijven	
O&O en telecommunicatiediensten	€ 400.000
Andere diensten*	€ 499.362

* Deze bedragen zijn gelijk aan de drempelbedragen van de Government Procurement Agreement (GPA). Bedrijven uit landen die de GPA hebben ondertekend, moeten worden toegelaten (onder andere Amerika, Canada, Israël en Japan).